

ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ
43 ਵਰ੍ਹੇ

ਵਿੱਦਿਆ
ਪ੍ਰਦੀਪ
2017-18

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ
(ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ)
(An Accredited Institution with B Grade by NAAC)

ਕਾਲਜ ਸ਼ਬਦ *College Shabad*

ਦੇਹ ਸਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ
ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਟਰੋ॥
ਨ ਡਰੋ ਆਰਿ ਸੋ ਜਬ ਜਾਇ ਝਰੋ
ਨਿਸਚੈ ਕਾਰ ਆਪਨੀ ਜੀਤ ਕਰੋ॥
ਆਰ ਸਿਖੁ ਹੋ ਆਪਨੇ ਹੀ ਮਨ ਕੋ
ਇਹ ਝਾਝਚ ਹਉ ਗੁਨ ਤਉ ਉਚਰੋ॥
ਜਬ ਆਵ ਕੀ ਆਉਧੁ ਨਿਦਾਨ ਬਠੈ
ਆਤਿ ਹੀ ਰਨ ਮੈ ਤਬ ਸੁਝ ਮਰੋ॥

— ਕ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਹੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ! ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵਰ ਦੇਹ
ਕਿ ਮੈਂ ਸੁੱਭ ਕਰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਾ ਟਲਾਂ।
ਜਦੋਂ ਰਣ-ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਵੈਰੀ ਨਾਲ ਲੜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਨਾ ਡਰਾਂ।
ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਪੂਰਨ ਯਕੀਨ ਹੋਵੇ
ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ
ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀ ਸਦਾ ਲਾਲਚ ਹੋਵੇ।
ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਮਾਂ ਆਵੇ
ਤਾਂ ਮੈਂ ਯੁੱਧ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲੜਦਾ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗਾਂ।

**Grant me this boon O God!
May I never refrain from the righteous acts;
May I fight without fear all foes in life's battles
With confident courage claiming the victory!
May thy glory be grained in my mind,
and my highest ambition be singing thy praises;
When this mortal life comes to end,
May I die fighting with limitless courage**

ਭੂਨੇਹਾ

ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ

ਕਾਲਜ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਫੈਕਲਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮੈਂ ਅਥਾਹ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀਂ ਹਾਂ। 'ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਦੀਪ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਭਿਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਮਰ ਦੇ ਜਿਸ ਪੜ੍ਹਾਅ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕੋਰੇ ਕੈਨਵਸ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੈਨਵਸ ਰੂਪੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਰੰਗ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਸਫੈਦ ਕੈਨਵਸ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ ਵਾਂਗ ਲਿਸ਼ਕ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਮੁੱਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪੇਟਿੰਗ, ਡਰਾਇੰਗ, ਸੰਗੀਤ, ਬਾਗਬਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਬਹੁਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਕਾਲਜ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਾਂਗੇ।

(ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ)

ਸੁੱਖ ਸੁੱਖਾਦਕ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ....

ਪ੍ਰੋ. ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ
ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਸੁੱਖਾਦਕੀ

ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮਹੱਲ ਵਿੱਚ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕਲਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਖਰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਰੀਏ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਵੇਦਨਾ/ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਅੰਕਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨ ਕੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸੂਖਮ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਏਨਾ ਉੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣਿਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੇਦਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ-ਦਰਦਾਂ ਵੀ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਤਪਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤਾਪ ਨੂੰ ਗੀਤ ਬਣਾ ਲੈਣਾ
ਮੇਰੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਇਕ ਰਾਹ ਤਾਂ ਹੈ
ਜੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦਰ ਕੋਈ
ਇਹ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਤਾਂ ਹੈ।
(ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ)

ਕਾਲਜ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਕਾਲਜ ਦਾ ਦਰਪਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪਸਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇਸਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੀਤਿਆ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਭਰਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਂਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕਰ ਕੇ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਹਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੈਡਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ ਜੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਆਮਦ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸੁਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਕਾਲਜ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਪ੍ਰਦੀਪ' ਸੈਸ਼ਨ 2017-18 ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੈਡਮ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸੁੱਖਾਦਕੀ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਿਮੀ ਜੌਹਲ, ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ, ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਾਕੇਸ਼ ਗਰਗ, ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਵਿਤਾ ਗੁਪਤਾ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਡਾ. ਪੂਜਾ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਸਟ ਫੈਕਲਟੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਮੇਤ ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ਼ ਅਤੇ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ 'ਚ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਸਭ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। 'ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਦੀਪ' ਦੇ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਾਧ-ਘਾਟ ਲਈ ਮਾਫੀ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੇਹੱਦ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਭਿਆ ਹੈ। ਲਮਹਾ ਲਮਹਾ ਇਹਨਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਫਜ਼ ਮੋਏ ਨਹੀਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਟੁੱਟੇ ਤਾਰਾ, ਖਿੜੇ ਫੁੱਲ ਜਾਂ ਹੰਝੂ ਕਿਰੇ,
ਆਪਣੇ ਸਫਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਭਦੀ ਹੈ ਕਿਤਾਬ।
ਜਿਹੜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਵੀ ਸੁਣ ਸਕਦੇ,
ਅਜਿਹੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂਘਦੀ ਹੈ ਕਿਤਾਬ।

Poo. Purniminder Kaur
ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ

ਡਾ. ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ
ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ
ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ

ਸੁਨੇਹਾ

(ਐੱਚ.ਈ.ਆਈ.ਐੱਸ)

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ ਵਿਖੇ ਹਾਇਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਇਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਭਰਿਆ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਧੀਨ ਸਵੈ-ਵਿੱਤੀ ਕੋਰਸ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਬੀ.ਕਾਮ. ਆਨਰਸ, ਬੀ.ਸੀ.ਏ. ਅਤੇ ਪੀ.ਜੀ.ਡੀ.ਸੀ.ਏ. ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਪੂਰਨ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਐੱਚ.ਈ.ਆਈ.ਐੱਸ. ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 220 ਹੈ। ਅੱਠ ਅਧਿਆਪਕ ਸਹਿਬਾਨ, ਤਿੰਨ ਕਲਰਕ ਅਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਦਰਜਾ ਚਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹਰ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਚਨਬੱਧ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ ! ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ ਪਿਛਲੇ 43 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਮੌਰ ਕਾਲਜ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਦਰ ਇਕ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵੀ ਛੁਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਲਜ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਦੀਪ' ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਚ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ। ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਕਲਮ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਹਜਾਤਮਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਸੋਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂਕਿ ਮਿਆਰੀ ਅਤੇ ਨਿੱਗਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਣ। ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ਼ੁਭ ਇੱਛਾਵਾਂ ਸਹਿਤ।

Gurjant Singh
(ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ)

ਕਨਵੋਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ

ਕਨਵੋਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਲਦਸਤਾ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ ਜੀ।

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ, ਸ. ਦੀਪਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੀਆਂ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ।

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਹਾਲ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬਾਨ।

ਸ਼ਮਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਕੇ 35ਵੀਂ ਕਨਵੋਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਲਾਨਾ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ।

ਮੰਚ 'ਤੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ, ਸ. ਦੀਪਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ।

ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਡਿਗਰੀਆਂ ਤਕਸੀਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਜੀ।

ਕਾਲਜ ਦੀ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਅੰਸ਼ੁਲਾ ਰਾਣਾ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿੰਦੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਜੀ।

ਹੱਥ ਨਾਲ ਕਢਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੱਠੀ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਜੀ।

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਚਿੱਠੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਬਣਾਈ ਪੇਂਟਿੰਗ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ ਜੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 'ਹਰਫ਼ਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫ਼ਲ' ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀਪਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਉੱਘੇ ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਕਵਿੱਤਰੀਆਂ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰਾ, ਪਾਲ ਕੌਰ, ਤਾਰਨ ਗੁਜਰਾਲ, ਮਨਮੋਹਨ, ਕਾਨ੍ਹਾ ਸਿੰਘ, ਦੀਪਕ ਸ਼ਰਮਾ ਚਨਾਰਥਲ, ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਿਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡੇਅ' ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਕ ਨੁੱਕੜ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਵਿਖਾਈ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਕੋਰ ਸਿਵੀਆ ਨੂੰ ਡਾ. ਬੀ. ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ ਵੱਲੋਂ ਲੰਘੇ ਵਰ੍ਹੇ 5 ਸਤੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 'ਬ੍ਰਿਜ ਕੋਰਸ ਇਨ ਕਮਿਊਨੀਕੇਟਿਵ ਇੰਗਲਿਸ਼' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਿਰਮਲ ਦੱਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੈਕਚਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਉਚਾਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

ਫਾਈਨ ਆਰਟਸ ਵਿਭਾਗ

ਫਾਈਨ ਆਰਟਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਰਟਿਸਟ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਲਿਤ ਕਲਾ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੈਕਚਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਧੀਨ ਆਰਟਿਸਟ ਪ੍ਰੋ. ਰਵਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਆਰਟਿਸਟ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿੰਘ ਅਹਲਾਵਤ, ਪ੍ਰੋ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਨ ਬਾਲਾ, ਕਲਾਕਾਰ ਉਮਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਪ੍ਰੋ. ਗਾਇਤਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਅਸ਼ਵਨੀ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਸਮਝਾਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ ਸਲੋਗਨ ਮੋਕਿੰਗ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਨੌਰਥ ਜ਼ੋਨ ਕਲਚਰਲ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਭਿਨ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੋਕ ਨਾਚਾਂ ਬਰਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋਲੀ, ਮਯੂਰ ਡਾਂਸ, ਘੁੰਮਰ, ਸਾਗ ਡਾਂਸ, ਰੁਫ਼ ਡਾਂਸ ਅਤੇ ਨਾਟੀ ਡਾਂਸ ਆਦਿ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਰੇਂ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੇ ਖੂਬ ਅਨੰਦ ਲਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਆਈ.ਏ.ਐੱਸ., ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਕਾਲਜਾਂ, ਪੰਜਾਬ) ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕ ਗਾਇਕਾ ਮਨਜੀਤ ਨਿੱਕੀ ਨੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਰੰਗ ਬੋਨਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਐੱਨ.ਜ਼ੈੱਡ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੁਭਾਗਿਆ ਵਰਧਨ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਸੀ.ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.ਆਰ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ।

ਰੋਮ ਸਾਇੰਸ ਵਿਭਾਗ

ਹੋਮ ਸਾਇੰਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਤਹਿਤ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਲਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਨੋਦ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਮਰੀਤ ਲੁਬਰਾ ਨੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਠਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ, ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਦ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜਾਉਣ ਬਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ।

ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 'ਸਲਾਨਾ ਖੇਡ ਦਿਵਸ' ਬੜੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਦੀਪਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਸਾਇੰਸ ਵਿਭਾਗ

ਸਾਇੰਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੈਕਚਰ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਈ.ਆਈ.ਐੱਸ.ਈ.ਆਰ. ਮੋਹਾਲੀ ਤੋਂ ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪੇਪਰ ਰੀਡਿੰਗ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਐੱਚ.ਈ.ਆਈ.ਐੱਸ

ਐੱਚ.ਈ.ਆਈ.ਐੱਸ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਕਾਰਮਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 'ਮੈਟੀਵੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਜੌਬ ਓਰੀਇੰਟਡ ਕਰਸਜ਼' ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਇਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਦੀਬਾ, ਪ੍ਰੋ. ਕਪਿਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਪ੍ਰੋ. ਮਮਤਾ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਹੋਮ ਸਾਇੰਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰੰਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੀਵਿਆਂ ਅਤੇ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਇੰਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਮਾਡਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ।

ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਯੁੱਝਾਨ

ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਅਭਿਆਨ ਤਹਿਤ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਕੈਂਪ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਕਾਲਜ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਕਲਾਸਾਂ, ਲੈਬ, ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਕੰਟੀਨ, ਗਰਾਊਂਡ ਆਦਿ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਇਕ ਕਦਮ ਸਵੱਛਤਾ ਦੇ ਵੱਲ' ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਪਰ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਖਵਾਤੇ ਅਧੀਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ ਸਲੋਗਨ ਮੋਕਿੰਗ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਸਵੱਛਤਾ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਅਤੇ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਨੂੰ 'ਸਵੱਛਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ।

ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ

ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਭਰਵੇਂ ਹੱਤਿਆ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਖਸ਼ੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪੋਸਟਰ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ। ਇਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦਾ ਨਰੀਖਣ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪੋਸਟਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ 2017-2018 ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਨਾਚਾਂ ਗਿੱਧਾ ਅਤੇ ਭੰਗੜਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਿਰਮਲ ਦੱਤ ਨੇ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ 'ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਓਰੀਐਂਟਡ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਲਾਇਬਰੇਰੀ

ਐੱਨ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.

ਐੱਨ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਅਧੀਨ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਸਫਾਈ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਮੁਫਤ ਜਾਂਚ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਵੋਟਰ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਵਣ ਮਹਾਂ ਉਤਸਵ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਰੋਡ ਸੇਫਟੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਫਸਟ ਏਡ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੈਕਚਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਖਵਾੜੇ' ਅਧੀਨ ਕਵਿਤਾ ਉਚਾਰਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

ਰੈਂਡ ਕਰਾਸ

ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਕਾਸ ਪਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਕ ਖੁਨਦਾਨ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ 481 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 'ਡੈਪੋ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 'ਬਡੀ ਗਰੁੱਪ' ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪੀ.ਪੀ.ਟੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਵਿਖਾਈ ਗਈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਇਕਲਿਸਟ ਸ਼੍ਰੀ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਯਾਦਵ ਨੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਮੈਕਿੰਗ, ਸਲੋਗਨ ਰਾਈਟਿੰਗ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਉਚਾਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

ਮਾਨਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਮਾਨਵੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਲਜ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਧਮਨੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ 'ਮੱਖਣ ਅੰਕਲ' ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

ਵਿੱਦਿਅਕ ਟੂਰ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਾਹਰੀ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸ਼ਪਾ ਗੁਜਰਾਲ ਸਾਇੰਸ ਸਿਟੀ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ, ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ, ਕਸੌਲੀ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਗਾਰਡਨ ਪਿੰਜੌਰ, ਸੈਂਟਰਲ ਰਿਸਰਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਕਸੌਲੀ, ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਅਤੇ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀ ਸੈਕਟਰ 10 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਟੂਰ ਲਗਾਏ ਗਏ।

ਜੀ ਆਇਆਂ ਤੂੰ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵੇਲੇ ਗੁਲਦਸਤਾ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਿਵੀਆ ਮਿਤੀ 30 ਸਤੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ।

ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਮਿਤੀ 30 ਸਤੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਵੀ ਮਿਤੀ 31 ਮਈ 2017 ਨੂੰ ਸਵੀਪਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ।

ਕੇਲ ਕਰੋਂਦੇ ਹੰਝ ਨੋ ਆਇੰਤੇ ਬਾਜ ਪੁਟੇ॥

ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਾਸ਼ਤਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਗੈਸਟ ਫੈਕਲਟੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ 9 ਅਗਸਤ 2017 ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ।

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ

ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਦੀਪ 2017-18 ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ 43 ਵਰ੍ਹੇ

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ

ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਦੀਪ 2017-18 ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ 43 ਵਰ੍ਹੇ

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ ਸੁਰਖੀਆਂ 'ਚ

ਅਧਿਆਪਕ ਸੰਪਾਦਕੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਗ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਗੈਸਟ ਫੈਕਲਟੀ ਲੈਕਚਰਾਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਗੁਫ਼ਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਆਦਿ ਮਾਨਵ ਦੇ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਪੱਥਰ ਟਕਰਾ ਕੇ ਅੱਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਫੈਲੇ ਅੰਧਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਟਾਇਆ, ਉੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚਾਨਣ ਦੀ ਕਿਰਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਇਹੀ ਚਾਨਣ ਉਸ ਨੂੰ ਹਨੇਰੀਆਂ ਗੁਫ਼ਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਚੰਨ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੈਰ ਅਤੇ ਖੋਜ 'ਤੇ ਲੈ ਚੁਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਸਿੱਧਣੇ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚੋਂ ਪੈਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤਹਿ ਕਰਦਿਆਂ ਚੰਨ ਦੀ ਰੇਤਲੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਛੱਡੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਮੰਗਲ ਵੱਲ ਉਸ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਸਿਰਜਣਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਉੱਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਚੇਤਨਤਾ ਦੇ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਜਿਨਾ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਖੋਜ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਆਦਿ ਮਾਨਵ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤਾਂ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਾਸੇ ਤੇ ਹੰਝੂ ਹਰਫ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਦੂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਾਈਆਂ ਹੋਕਾਂ ਅਤੇ ਹਾਰਾਂ ਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਆਲਮ 'ਚ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ।

ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਚੁਟਕਲੇ ਨੁਮਾ ਸ਼ੇਅਰੇ-ਸ਼ਾਇਰੀ ਪੜਨ 'ਚ ਮਸ਼ਰੂਫ਼ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਗੰਭੀਰ ਸਾਹਿਤ ਪੜਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਦੀਪ' ਹਰ ਸਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਕਸਿਮ ਗੋਰਕੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਤ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚਮਤਕਾਰ ਹੈ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਸਾਂਭਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣੇਗਾ। ਪੁਸਤਕ ਕਦੇ ਮਰਦੀ ਨਹੀਂ।

ਖਰੀਦੋ ਰੱਖੋ
ਪੜੋ ਨਾ ਪੜੋ
ਘਰ ਦੇ ਰੈਕ 'ਚ ਰੱਖੋ
ਰੱਖੋ ਤੇ ਭੁੱਲ ਜਾਓ
ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ
ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ
ਸੌਣ ਦਿਓ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ
ਮਹੀਨੇ ਸਾਲ ਪੀੜੀ ਦਰ ਪੀੜੀ
ਉਡੀਕ ਕਰੋ
ਜਾਗੋਗੀ ਕਿਤਾਬ
ਪੜੋਗਾ ਕੋਈ
ਜਿਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਣੀ ਸੀ
ਇਹ ਕਿਤਾਬ
(-ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਵੀ)
ਮੈਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਦੀਪ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਬੜਾ ਮਾਣ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਾ ਮਨੁੱਖ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚਲੇ ਭਖਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਛੇੜਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸਿਫ਼ਾ ਦਾ ਦਰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਅਤੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਮਾਣ-ਤਾਣ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਹੇ ਖੋਰੇ ਉੱਤੇ ਚਿੱਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਓ ਸਾਹਿਤ ਦਾ 'ਅਲਿਫ਼' ਪਾਉਣਾ ਸਿੱਖ ਰਹੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਜਰੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰਿਆ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦੇਈਏ।

ਸਾਹਿਤ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤੇ ਜਟਿਲ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਜਟਿਲ ਰੂਪ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਮਨ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸੰਚਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਸਰਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਮਾਂ, ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਪਰ ਸਾਹਿਤ ਦੇਸ ਅਤੇ ਕਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਸਰੂਪ ਬਦਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵੀ ਦੇਸ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਸੋਝੀ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨ ਪਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਵਰਗੀ ਖੋਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਉਰਜਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹਨੇਰੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਸਦੇ ਰਸਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਲਈ, ਇਸ ਦੀ ਸੋਝੀ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਹਿਤ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਜੋ ਸਕਰੀਨ ਉੱਪਰ ਸੋਸ਼ਲ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕੀ

ਰਾਜਦੀਪ ਕੌਰ
ਬੀ.ਕਾਮ ਭਾਗ ਤੀਜਾ, 586

'ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਦੀਪ' ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਹਿਤਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਦਲਦੇ ਜਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਚਲਦੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਰੱਖਤ ਵੀ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਨਿਮਾਣੇ ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਹਾਂ। ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਣ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਵੱਲ ਖੱਕ ਰਹੀ ਹੈ।

- ਜਦੋਂ ਆਖਰੀ ਦਰੱਖਤ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ
- ਜਦੋਂ ਆਖਰੀ ਮੱਛੀ ਫੜੀ ਜਾਵੇਗੀ
- ਜਦੋਂ ਆਖਰੀ ਨਦੀ ਸੁੱਕ ਜਾਵੇਗੀ
- ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ
- ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ।

ਮੇਰੀ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਾਥੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਰੌਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸ਼ਾਇਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:-

ਮੁਸ਼ਕਿਲੋਂ ਦਿਲ ਕੇ ਇਰਾਦੇ ਅਜਮਾਤੀ ਹੈਂ,
ਹੁਸਨ ਕੇ ਪਰਦੇ ਨਿਗਾਹੋਂ ਸੇ ਹਟਾਤੀ ਹੈ।
ਹੌਸਲਾ ਮਤ ਹਾਰ ਗਿਰ ਕਰ ਓ ਮੁਸਾਫਿਰ,
ਠੋਕਰੇਂ ਇਨਸਾਨ ਕੇ ਚਲਨਾ ਸਿਖਾਤੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਹਿਤਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਠਕ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਕਸ਼ਨ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਆਨੰਦ ਦੇਣਗੀਆਂ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸੱਚਾਈ, ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਰੂਪੀ ਬਗੀਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਫੁੱਲਾਂ ਰੂਪੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੱਦਿਅਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਉੱਚਾਈ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ। ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰੱਬ ਕਰੇ ਇਹ ਕਾਲਜ ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ ਅਤੇ ਰਾਤ ਚੌਗਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇ।

ਕਵਿਤਾ

ਇਹ ਉਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਏ

ਨੇਹਾ ਬੰਸਲ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ ਦੂਜਾ, 1667

ਕਈਆਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹੈ ਚਰਚਾ ਬਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ,
ਖਲੋਤਾ ਦੂਰ ਤੋਂ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ਜਾਂਦੈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ।
ਜਿਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਰੰਗਤ ਵੇਖ ਕੇ, ਮੌਸਮ ਬਦਲਦੇ ਨੇ,
ਜਿਸਦੇ ਹਾਸੇ 'ਚ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ੌਂਕ ਦੇ, ਦਰਿਆ ਮਚਲਦੇ ਨੇ।
ਕਿ ਹਰ ਰੱਬੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ, ਜਿਦ੍ਹੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਚਾਬੀ ਏ,
ਮੈਂ ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਆਂ, ਹਾਂ ਇਹ ਉਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਏ।

ਇਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰ, ਨੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾ-ਵਰੋਲਾ ਏ,
ਬੜਾ ਜਿੱਦੀ, ਬੜਾ ਅਣਖੀ, ਸਰੀਰੋਂ ਬਹੁਤ ਫੋਹਲਾ ਏ।
ਕਦੇ ਵੀ ਤ੍ਰਿਪਤ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ,
ਜੋ ਗੋਰਾ ਆਦਮੀ ਡਰਿਆ, ਤਾਂ ਡਰਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ।
ਇਹ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਦੀ, ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਨਾਇਕ ਏ,
ਇਹ ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਦਰਦ ਅੰਦਰ ਤੜਪਦੇ, ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਗਾਇਕ ਏ।

ਇਹ ਪੁੱਤ ਦੁੱਲੇ ਦਾ, ਇਸ ਦੇ ਖੂਨ ਅੰਦਰ ਵੀ ਬਗਾਵਤ ਏ,
ਸਦਾ ਹੱਕ ਵਾਸਤੇ ਲੜਨਾ, ਇਦ੍ਹੀ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਆਦਤ ਏ।
ਪੁਰਾਣੀ ਰੀਤ ਏ ਇਸ ਦੀ, ਇਹ ਜਲਦੀ ਰੁੱਸ ਬਹਿੰਦਾ ਏ,
ਇਹ ਮਾਂ ਦਾ ਲਾਡਲਾ, ਕਦ ਭਾਬੀਆਂ ਦੇ ਬੋਲ ਸਹਿੰਦਾ ਏ।
ਅਤਿੱਕਾ ਲਾ ਖੜੇ ਅੱਗੇ, ਤਾਂ ਰੁਖ ਦਰਿਆ ਬਦਲ ਲੈਂਦੇ,
ਜੋ ਹਾਰੇ ਇਸ਼ਕ ਵਿੱਚ, ਜੋਗੀ ਵਲਾ ਕੇ ਕੰਨ ਸੱਲ ਲੈਂਦੇ।

ਜਦੋਂ ਛਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗੱਜੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਧਰਤ ਹੱਲ ਜਾਵੇ,
ਤੇ ਤਰਲਾ ਪਿਆਰ ਦਾ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਤੱਕ, ਪੱਥਰ ਪਿਘਲ ਜਾਵੇ।
ਇਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ, ਲਾ ਦੇਵੇ ਲੇਖੇ,
ਕਦੇ ਮਹਿਮਾਨ ਇਸਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਕੋਈ ਆਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖੇ।
ਇਹ ਜਿੰਨਾ ਮਹਿਨਤੀ, ਸਿਰਤੀ ਹੈ ਬੱਸ ਓਨਾ ਹੀ ਸਾਦਾ ਏ,
ਇਹ ਜਿੱਥੇ ਡਿਗਿਆ, ਉਥੇ ਹੀ ਮੁੜ ਕੇ ਪੈਰ ਧਰਦਾ ਏ।

ਕਿ ਹਰ ਰੱਬੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ, ਜਿਦ੍ਹੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਚਾਬੀ ਏ,
ਮੈਂ ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਆਂ, ਹਾਂ ਇਹ ਉਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਏ।

ਸ਼ੁੱਧ ਰਹੀ ਨਾ ਧਰਤੀ

ਨੇਹਾ ਬੰਸਲ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ ਦੂਜਾ, 1667

ਸ਼ੁੱਧ ਰਹੀ ਨਾ ਧਰਤੀ ਸਾਡੀ,
ਸ਼ੁੱਧ ਰਿਹਾ ਨਾ ਹੁਣ ਅਸਮਾਨ।
ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ ਗੰਦਗੀ ਭਰ ਕੇ,
ਓਜੇਨ ਪਰਤ ਦਾ ਕੀਤਾ ਘਾਣ।
ਆਕਸੀਜਨ ਦੱਸੋ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਂਦੀ?
ਜੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰੁੱਖ ਰਹੇ ਨਾ,
ਵਧਦੀ ਵਸੋਂ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਤਾਂ,
ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੁੱਠ ਵਿੱਚ ਜਾਨ।
ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਦੇ ਇਹ ਦੱਸੋ,
ਓਜੇਨ ਪਰਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਖਤਰਾ?
ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਨਿੱਤ ਮਘੋਰੇ,
ਚਮੜੀ ਦਾ ਕਰਦੇ ਨੁਕਸਾਨ।
ਸੂਰਜੀ ਕਿਰਨਾਂ ਜਦੋਂ ਪੈਂਦੀਆਂ,
ਸਿੱਧੀਆਂ, ਸਾਡੇ ਜਿਸਮਾਂ ਉੱਤੇ,
ਪਰਾਵੈਂਗਣੀ ਕਿਰਨਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ,
ਸਭ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਜ਼ਹਿਰ ਸਮਾਨ।
ਹਵਾ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ 'ਤੇ,
ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਦੁੱਭਰ,
ਕਿੰਨੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ,
ਅਜੇ ਵੀ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਇਨਸਾਨ।
ਆਓ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਬੂੰਦਾ ਬਚਾਈਏ,
ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਨਾ ਹੋਂਦ ਮਿਟਾਈਏ,
ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਤਾਂਹੀਓ ਬੱਚਿਓ ਸਾਡਾ,
ਜਿਉਂਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਸਾਨ।

ਅਸੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ

ਨੇਹਾ ਬੰਸਲ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ ਦੂਜਾ, 1667

ਪੰਦਰਾਂ ਅਗਸਤ ਤੇ ਛੱਬੀ ਜਨਵਰੀ ਜਿਵੇਂ ਮਨਾਈਏ, ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਵੀ ਖਾਸ ਨੇ, ਭੁੱਲਣੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਆਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ, ਆਓ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਮਾਂ-ਦਿਵਸ, ਬੱਚਿਓ ਅਸੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

14 ਨਵੰਬਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ, ਬੱਚਿਓ ਖੁਸ਼ੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਚਾ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ, ਇਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਦੇ ਸੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ, ਪਿਆਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਚੁਕਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। 14 ਨਵੰਬਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ, ਬੱਚਿਓ ਅਸੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

5 ਸਤੰਬਰ ਅਧਿਆਪਕ - ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਯਾਦ ਸਦਾ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਕਰਦੇ, ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਸਤਿਕਾਰ ਸਦਾ। ਡਾਕਟਰ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਜੀ ਨੂੰ, ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਚੜਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। 5 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ, ਬੱਚਿਓ ਅਸੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਦਾ, ਟੀ.ਵੀ., ਕੰਪਿਊਟਰ, ਮੋਬਾਇਲ, ਸਾਰੇ, ਤੋਹਫਾ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਭ ਨੂੰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। 28 ਫਰਵਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਿਵਸ, ਬੱਚਿਓ ਅਸੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ ਹੁੰਦੀ, ਸਾਫ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ। ਇਕੱਲਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਸਾਂਝੇ ਉਪਰਾਲੇ ਦੀ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸਾਫ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਰਲ ਮਿਲ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। 5 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ, ਬੱਚਿਓ ਅਸੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਮਦਰ ਟੈਰੇਸਾ, ਜਾਣੂ ਨੇ ਸਭ ਨਾਂਵਾਂ ਦੇ, ਜਗ-ਜਣਨੀ ਹੈ ਔਰਤ ਰੱਖਦੀ, ਰੁਤਬੇ ਜੋ ਸਨਮਾਨਾਂ ਦੇ। ਦੇ ਕੇ ਹੱਕ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਅਸੀਂ, ਆਪਣਾ ਫਰਜ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। 8 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾ ਦਿਵਸ, ਬੱਚਿਓ ਅਸੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਮਹਾਨ

ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ ਤੀਜਾ, 2022

ਮੰਨੀਏ ਸਭ ਵੱਡਿਆ ਦਾ ਕਹਿਣਾ, ਕਰੀਏ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ, ਆਪਣਾ ਸਵਾਰਥ ਹੀ ਨਾ ਤੱਕੀਏ, ਰੱਖੀਏ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ। ਵੰਡੀਏ ਦਰਦ ਦੀਨ ਦੁਖੀਆਂ ਦਾ, ਆਵੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ। ਨਾ ਸਤਾਈਏ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਦੇਈਏ ਸਭ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾਨ। ਬੱਚਿਓ, ਕੌੜਾ ਕਦੇ ਨਾ ਬੋਲੋ, ਪਹਿਲਾ ਸੋਚੋ ਫਿਰ ਮੂੰਹ ਖੋਲੋ। ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਐਵੇ ਨਾਂ ਡੋਲੋ, ਸਦਾ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਬੋਲੋ। ਗੁਮਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿਖਾਓ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਓ। ਸੱਚ ਅਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਓ, ਕਦੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾ ਲਾਓ। ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਗੁਣਾ ਦੀ ਖਾਣ ਅਪਣਾਓ ਤੇ ਬਣੋ ਮਹਾਨ।

ਸਾਡੀ ਸੋਚ

ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ ਦੂਜਾ, 1495

ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਮਾੜੀ ਏ ਇਹ ਅੱਜ ਦੀ ਨਹੀਂ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਏ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਏ ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਜਨਤਾ ਸਾਰੀ ਏ ਰੱਬ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਏ ਹਰ ਰੋਜ ਮਰ ਰਹੀ ਇਕ ਆਸੀਫਾ ਵਿਚਾਰੀ ਏ ਫੇਸਬੁੱਕ ਤੇ ਵੱਟਸਐਪ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਏ, ਜੇ ਕੁੱਝ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਏ, ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਮਾੜੀ ਏ।

ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, 648

ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਸੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਿਆਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਗਿਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਦੋ ਹੀਰੇ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੀਰਾ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੀਰਾ ਅਸਲੀ ਸੀ। ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਇਹ ਹੀਰੇ ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਜੇ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਹੀਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸਲੀ ਤੇ ਨਕਲੀ ਪਹਿਚਾਣ ਲਵੇਗਾ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀਰੇ ਮੁਫਤ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਨਕਲੀ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਹੀਰਾ ਨਾ ਪਹਿਚਾਣ ਸਕਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਪਰ ਤਿੰਨਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਕਲੀ ਅਸਲੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨਾ ਸਕਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਪਿਆ।

ਇੱਕ ਰਾਜੇ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਬਾਹਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਲੜਕਾ ਉੱਥੇ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਕਲੀ ਅਸਲੀ ਹੀਰੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਹੀਰੇ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੀਰਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨਾ ਹੋਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਜੇ ਨੇ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੇ ਅੰਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀਰਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀਰਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਕੇ ਅਸਲੀ ਤੇ ਨਕਲੀ ਹੀਰੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਰਬਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਹੀਰਾ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਠੰਡਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਗਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਹੀਰਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਸਿੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਕੋਹੋਨੂਰ ਹੀਰੇ ਵਾਂਗੂ ਚਮਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਬਾਬਲ

ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ ਦੂਜਾ, 1618

ਮੈਂ ਧੀ ਸਾਂ ਪਰ ਉਹ ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਲਾਡ ਲਭਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਬਾਬਲ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਚੋਗ ਚੁਗਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਭੱਜੀ-ਭੱਜੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਦ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਿਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦਾ ਝੂਲਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇਖ-ਦੇਖ ਉਹ ਬੜਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਜਦ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਈ, ਉਹਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਹਿਮਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਦਾ ਵਿਹੜਾ ਛੱਡ ਸੁਹਰੇ ਘਰ ਤੁਰ ਗਈ, ਦਿਲ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਵੀਰਾਂ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਪਿਆਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਮੋੜਨਗੇ। ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਦਾ ਦਿਲ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਤੋੜਨਗੇ। ਪਰ ਕੁੱਝ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਮਗਰੋਂ, ਜਦ ਮੈਂ ਪੈਰਾਂ ਘਰ ਗਈ। ਤੱਕ ਕੇ ਬੜਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ, ਉਹਦੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਈ। ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਦਾ ਝੂਲਾ ਝੂਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਰੁੱਖ ਛਾਂ ਦਾਰ ਬਣਕੇ ਹਰ ਤਕਲੀਫ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਦਿਲ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਧੀ' ਹੋਣ ਤੇ ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋਕੇ ਬੁਢਾਪੇ ਵੇਲੇ, ਆਪਣਾ ਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਪੇਟ ਭਰਨ ਲਈ ਸੜਕ 'ਤੇ ਇੱਟਾਂ ਢੇਅ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਹਾਣੀ

ਭਰਮੀ ਪੋਸ਼ਾਕਾਂ

ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਕਿੱਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਰਮੀ ਪੋਸ਼ਾਕਾਂ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮੂ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਦਾ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਸ਼ਾਮੂ ਦਾ ਨੌਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮੂ ਅਮੀਰ ਦੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਸੁੱਖ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟਾ-ਮੋਟਾ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੋਹਨਤ ਕਰਕੇ ਸੁੱਖ ਅਮੀਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਸ਼ਾਮੂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਆਕੜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਨਾਪਸੰਦ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸਦੇ ਵਪਾਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸ਼ਾਮੂ ਵਰਗੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆ ਪੋਸ਼ਾਕਾਂ ਸੁੱਖ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਾਮੂ ਫਟੇ-ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਲਈ

ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਚਾਨਕ ਸੁੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੂ ਭੀਖ ਮੰਗਦਾ ਹੋਇਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਸ਼ਾਮੂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਸ਼ਾਮੂ ਸੁੱਖ ਤੋਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਦਰਿਆ ਦਿਲੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਕਿੱਟ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੋਹਨ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੋਸ਼ਾਕਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸਲੀ ਅਮੀਰੀ ਜਾਂ ਗਰੀਬੀ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਤਾਂ ਕਿਸੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੋਹਨਤ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਦਿਲੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਇੱਜਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਭਰਮੀ ਪੋਸ਼ਾਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮੋਹਨਤ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਦਿਲੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਪਰਦਾ ਗਿਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤਾੜੀਆਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਸੋਚ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਖੁਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ ਦੂਜਾ, 1476

ਕਵੀਤਾ

ਵਹਿੰਦਾ ਪੰਜਾਬ

ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, 1004

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਹਿ ਗਿਆ।
ਝੁੱਕਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜੋ ਜੱਗ ਤੋਂ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਢਹਿ ਗਿਆ।
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਹਿ ਗਿਆ।
ਪਿੰਡ ਸ਼ਹਿਰ ਸਭ ਦਬੋਚ ਲਏ ਇਸ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ ਨੇ,
ਘੁੱਗ ਵੱਸਦੇ ਘਰ ਸੀ ਜੋ ਕਦੇ ਹੁਣ ਬੇ ਆਬਾਦ ਨੇ,
ਲੱਗਦਾ ਇਹਦੇ ਨਸੀਬ ਵਿੱਚ ਬਸ ਇਹੋ ਰਹਿ ਗਿਆ,
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਹਿ ਗਿਆ।
ਲੱਭਦੇ ਨਾ ਹੁਣ ਜਵਾਨ ਉਹ ਜੋ ਮੱਲਾਂ ਸੀ ਮਾਰਦੇ,
ਕਰਦੇ ਮਖੌਲਾਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਤੇ ਸਿਦਕੇ ਨਾ ਹਾਰਦੇ,
ਛੱਡੀਆਂ ਖੁਰਾਕਾਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਰਹਿ ਗਿਆ,
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਹਿ ਗਿਆ।
ਸਿਰ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਪੱਗ ਨੂੰ, ਪੈਂਗ ਸਿਰ ਤੇ ਰੱਖਣਾ,
ਇਹ ਸਾਡਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਹੀਂ, ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ
ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਹੀ ਢਹਿ ਗਿਆ,
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਹਿ ਗਿਆ।
ਬਾਪੂ ਵੀ ਫਿਕਰੀਂ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਬੇਬੇ ਵੀ ਸੋਚਦੀ,
ਬਣਿਆ ਨਾ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਉਹ ਜੋ ਮੈਂ ਸੀ ਲੋਚਦੀ
ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰਾ ਕਿਹੜੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ,
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਹਿ ਗਿਆ।
ਦਹੀਂ ਦੁੱਧ ਮੱਖਣਾ ਨਾਲ ਸੀ ਪੁੱਤ ਮਾਂ ਨੇ ਪਾਲਿਆ,
ਕੀ ਦਿਲ ਤੇ ਬੀਤੀ ਉਸਦੇ ਜਦ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ,
ਇਹੋ ਤਾਂ ਗਮ ਸੀ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਗਿਆ,
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਹਿ ਗਿਆ।
ਝੁੱਕਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜੋ ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਢਹਿ ਗਿਆ,
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਹਿ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਬਣਿਆ ਨਰਕ ਪੰਜਾਬ ਨੀ

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਕਾਮ ਭਾਗ ਤੀਜਾ, 501

ਛਾ ਪਿਆ ਅੰਧੇਰਾ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ
ਦਿਨ ਰਾਤ ਰੋਂਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੇ
ਰਾਤੀ ਚੰਨ ਦਿਨੇ ਸੂਰਜ ਨਾ ਦਿਸੇ
ਨਾ ਲਭਦੀਆਂ ਧੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਛਾਂਵਾ ਨੇ
ਹੱਸਦਾ ਵੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਾਡਾ
ਅੱਜ ਹੋ ਗਿਆ ਬਰਬਾਦ ਨੀ
ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਸਵਰਗ ਪੰਜਾਬ ਹੀ
ਹੁਣ ਬਣਿਆ ਨਰਕ ਪੰਜਾਬ ਨੀ

ਲੱਗੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਆ
ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹੁਣ ਜੋ ਯਾਰੀ ਆ
ਸਦਾ ਪਿਆਰ ਜਤਾਉਂਦੇ ਝੂਠਾ ਕਰਕੇ ਜੋ
ਬੋਲੋਚਾ ਵਰਗੀ ਇਸ਼ਕ ਖੁਮਾਰੀ ਆ
ਤੁਰ ਪਏ ਨਫਰਤ ਦੇ ਰਾਹ ਲੋਕੀ
ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਇਸ਼ਕੇ ਦਾ ਰਬਾਬ ਨੀ
ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਸਵਰਗ ਪੰਜਾਬ ਹੀ
ਹੁਣ ਬਣਿਆ ਨਰਕ ਪੰਜਾਬ ਨੀ

ਰੁੱਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਉਹ ਮਾਵਾਂ ਨੇ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਨਮ ਦਿੱਤੇ ਸੂਰਮੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ
ਕੁੱਝ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਨੇ ਧੁਰਪਿਆ ਨੂੰ
ਕੁੱਝ ਗੁਰੂ-ਧੀਰ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ..
ਹੁਣ ਭੁੱਲੇ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਨਾਲ
ਬਣਾਏ ਚਿੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨੀ
ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਸਵਰਗ ਪੰਜਾਬ ਹੀ
ਹੁਣ ਬਣਿਆ ਨਰਕ ਪੰਜਾਬ ਨੀ

ਘਾਪਣੇ

ਸੋਨੂ ਕੁਮਾਰ
ਬੀ.ਏ ਪਹਿਲਾ, 773

ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੜੀ ਸੀ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ,
ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੜੀ ਹੈ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ,
ਜੇ ਆਪਣੇ ਹੋਕੇ ਨਾ ਰਹੇ ਆਪਣੇ,
ਚੀਜ਼ ਪਿਆਰ ਮੰਗੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ
ਵੈਸੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਨੇ,
ਬੱਸ ਦੁੱਖਾਂ 'ਚ ਸਾਰੇ ਨੀ ਲੱਭਦੇ,
ਬੱਸ ਉਸ ਰੱਬ ਤੇ ਮੇਰੀ ਉਮੀਦ ਹੁੰਦੀ,
ਤਾਂਹੀਂ ਹਰ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ।
ਆਪਣੇ ਸੜਦੇ ਉਹ ਡਰਦੇ ਨੇ,
ਤਾਂਹੀਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਨੇ।
ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੜੀ ਸੀ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ
ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੜੀ ਹੈ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ
ਜੇ ਆਪਣੇ ਹੋਕੇ ਨਾ ਰਹੇ ਆਪਣੇ,
ਚੀਜ਼ ਪਿਆਰ ਮੰਗੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ।
ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਜੋ ਨਿੱਤ ਦੇ ਤਾਨੇ ਨੇ,
ਉਹੀਓ ਹਿੰਮਤ ਮੇਰੀ ਵਧਾਉਂਦੇ ਨੇ।
ਵੈਸੇ ਬੈਗਾਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਕਹਿ ਲੈਣ,
ਦਿਨ-ਰਾਤ ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਲੈਣ।
ਫਿਰ ਵੀ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਨੇ,
ਰੋਂਦੇ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਂਦੇ ਨੇ।
ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੜੀ ਸੀ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ
ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੜੀ ਹੈ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ
ਜੇ ਆਪਣੇ ਹੋਕੇ ਨਾ ਰਹੇ ਆਪਣੇ,
ਚੀਜ਼ ਪਿਆਰ ਮੰਗੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ।
ਕਦੀ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਮੈਂ ਘਰ ਛੱਡਦਾ,
ਕਦੀ ਸੋਚਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਜਾਂ।
ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਐ ਸਾਰੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੇਖੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ।
ਰੱਬਾਂ ਤੂੰ ਜਹਾਨ ਐ ਬਣਾਇਆ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ,
ਆਪਣੇ ਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ।
ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੜੀ ਸੀ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ
ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੜੀ ਹੈ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ
ਜੇ ਆਪਣੇ ਹੋਕੇ ਨਾ ਰਹੇ ਆਪਣੇ,
ਚੀਜ਼ ਪਿਆਰ ਮੰਗੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ।
ਕਈ ਬਣ ਸਾਡੇ ਲਈ ਗੈਰ ਗਏ,
ਕਈਆਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਲਏ।

ਕਈ ਹਾਲੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਨੇ,
ਕਈ ਨਾਮ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਨੇ।
ਬਰੋਕਾ ਪਿਆਰ ਹੀ ਮੰਗਦਾ ਆਪਣਿਆ ਤੋਂ।
ਇੱਕ ਸਾਥ ਹੀ ਸੀ ਮੰਗਦਾ ਆਪਣਿਆ ਤੋਂ।
ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੜੀ ਸੀ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ
ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੜੀ ਹੈ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ
ਜੇ ਆਪਣੇ ਹੋਕੇ ਨਾ ਰਹੇ ਆਪਣੇ,
ਚੀਜ਼ ਪਿਆਰ ਮੰਗੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ।
ਚੀਜ਼ ਪਿਆਰ ਮੰਗੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ।

ਕਲਮ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਗਿਆ

ਮੈਂ ਨੀ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਲਮ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਗਿਆ।
ਇਹਦੇ ਤੋਂ ਨੀ ਸਹਿ ਹੋਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੈਂ ਸਹਿ ਗਿਆ।
ਕੀ ਜੁਲਮ ਕੀਤਾ ਉਸ ਬੱਚੀ ਨੇ, ਜੋ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੀ।
ਚਿਹਰਾ ਸੀ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹਾ, ਕੋਮਲ ਕਲੀ ਪਿਆਰੀ ਸੀ।
ਰੱਬ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋਈ ਘਟਨਾ, ਮੈਂ ਸੁਣਦਾ ਹੀ ਬੱਸ ਰਹਿ ਗਿਆ।
ਕਲਮ ਮੇਰੀ ਤੋਂ ਨਾ ਜਰ ਹੋਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੈਂ ਸਹਿ ਗਿਆ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੁੱਝ ਐਸੀ ਘਟਨਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ।
ਕੀ ਗੁਨਾਹ ਸੀ ਉਸ ਮਰਜ਼ਾਣੀ ਦਾ, ਜੋ ਬੇਸਹਾਰਾ ਹੋਈ ਸੀ।
ਸੰਧੂਆ ਥੋੜਾ ਧਿਆਨ ਕਰੀਂ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਗਿਆ।
ਮੈਂ ਨੀ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਕਲਮ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਗਿਆ।
ਪਰ ਕਲਮ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਗਿਆ।

ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਏ ਭਾਗ ਦੂਜਾ, 1431

Teacher Editorial

English Section

Savita Gupta
Associate Professor
Dept. of English

One of the things all boys and girls are going to learn before very long is that they are fragile little things in a dangerous world. Your parents and your teachers and all older people have had some severe blows already. They get more severe blows every year. Most of them would give all the money they have to get your health and strength, your good teeth and nice hair. You have no idea how tired they are at times, but because they do not complain you think everything is all right. Well, try to make life easy for them so far as you can, and when it is your turn to suffer you will feel happier for having helped when you could.

An American writer, Thoreau had said, "It takes two to speak the truth - one to speak, and another to hear." This is a very important saying, and it would save a great deal of argument and annoyance in life if people paid attention to it. You cannot speak the truth by saying what you think is the truth. You have to express it differently for different people. Sometimes people ask very tiresome questions and we like to make a joke about it. It is only stupid people who take remarks too literally, as we say, that is, who do not look for the real meaning in the statements people make, Don't think you can say unpleasant things about someone behind his back and not be found out. It is surprising how the remarks usually find their way to the person with your name attached, so to speak. Whatever you say, always assume that the person may overhear, and adjust your remarks accordingly. Whenever you are arguing with someone about a point, remember that there is quite a good chance that you are wrong, however confident you feel about it. We have to understand our own limitations. 'The Truth' is too big for any one of us to understand. 'The Truth' as we see it is only our truth and part of a larger truth.

Student Editorial

Shalini Thakur
B.A - IIIrd
Roll No. 2045

Today could be Your Last Chance

I have always believed that life is short, and we all should live in the present. However, after sleepless nights, because I have nothing productive to do, I began to think deeper about the meaning of life. I realized that life isn't just short, it's the last chance, the last call to live, the last opportunity to do things which we dream of or which make us contented.

"My friends, Trust me, today is the day which will never come back"

So here's your last chance to craft experience. Express your love for your parents, visit them often .If they are far away

Write a book, dance in the rain, climb a mountain, cross a river, give a buzz to an old friend, catch up with your gang and just laugh your lungs out.

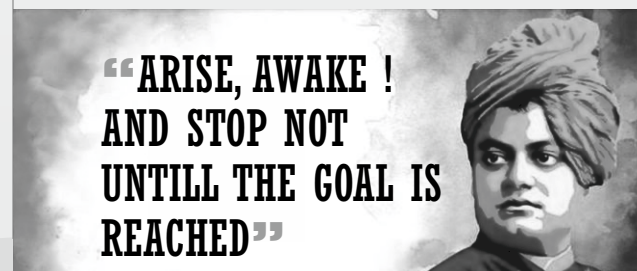
"Seize the day, my friend, life is what we all are blessed with- But the choice is ours, to agonize over it or to catalyze it-

SUCCESS A MISSION

Success is everyone's mission. Life is full of challenges and opportunities, but only for those who actually struggle and overcome the challenges. Hard work and dedication are the only mantras, in the journey to success. Without being passionate and the willingness to work hard, no one can achieve success.

I won't say that life is a race and you should beat others to win. Instead, you must try to remain grounded even when successful. Today we need people who are successful yet considerate. You have the ability to introduce changes and bring revolution in every field. So stay focused and follow your journey towards success.

Colours in Nature

The world of nature is colorful and bright, and human imagination can't hope to match it right from the sky above to the sea below, nature abounds in the richness of colours.

Nature fulfils human kind's longing for colour there is variety in everything. Seasonal changes bring in transformations in the landscape

Colours doesn't only give pleasure, but also have a purpose. Imagine life without the colours of nature.

It would indeed be dull and monotonous. The vivacity of life would not be there.

Jaspreet Kaur
B. A - IIIrd Year
Roll. No 2035

7 Great Quotes

1. If you are born poor, it's not your mistake, but if you die poor, it's your mistake.
2. Born with personality is an accident, but dying as a personality is an achievement.
3. Your birth may be normal, but your death should be history.
4. Follow none, but learn from everyone.
5. Practice like a devil. And play like an Angel,
6. Do or die is an old concept, do it before you die is a new concept.
7. Like all, trust few.

Gurpreet Kaur
B.A final year
Roll No. 2011

If Nothing to lose

Khushdeep Singh
B.A. 2nd Year
Roll No. 1476

There is no fear, If nothing to lose
There is all clear, If nothing to lose
There is kind stare, If nothing to lose
What I have? If nothing to lose
There is best care, If nothing to lose
There is pleasant air, If nothing to lose
Everyone is my dear, If nothing to lose
What I have? If nothing to lose
There is sweet flavour, If nothing to lose
There is full of cheer, if nothing to lose
Everyday is new fair, If nothing to lose
what I have? If nothing to lose

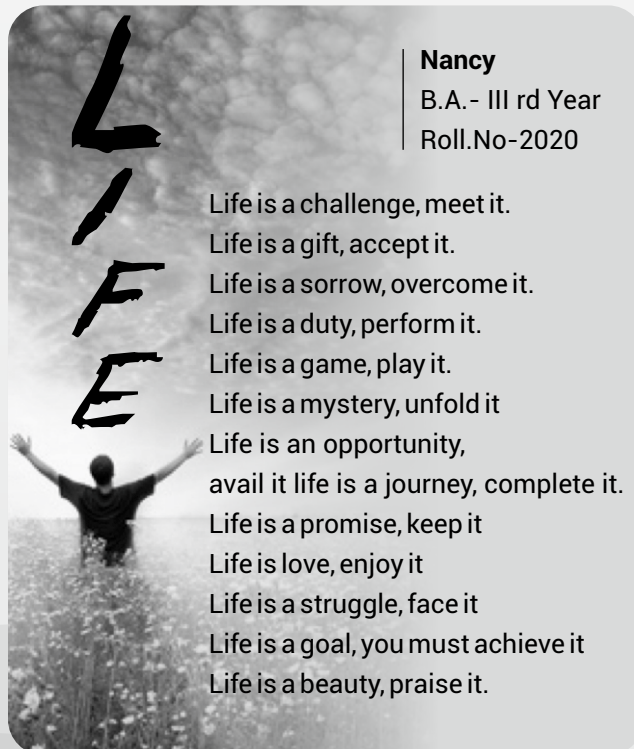
- Read but write more, Talk but think more.
- Play but study more, I promise you will succeed sure.
- Eat but chew more, weep but laugh more.
- Sleep but work more, I promise you'll be healthy sure.
- Hate but love more, Order but obey more.
- Argue but agree more, I promise people will love you sure.
- Punish but forgive more, spend but save more.
- Consume but produce more, I promise people will respect you sure.

Rohit (BA IIrd Year)

British Vs American Vocabulary

British English	American English
1. Anti-clockwise	1. Counter –Clockwise
2. Barrister	2. Attorney
3. Biscuit	3. Cookie
4. Bonnet	4. Hat
5. Vest	5. Under Shirt
6. Wellington Boots	6. Rain Boots
7. Tube	7. Subway
8. Candy	8. Sweets
9. Tin	9. Can
10. Single (ticket)	10. One- way
11. Schedule	11. Time-Table
12. Muffler	12. Silence(Car)
13. Maize	13. Corn
14. Motorbike	14. Motor Cycle
15. Petrol	15. Gasoline

Mandeep Kaur
B A- IIIrd Year
Roll No. 2022

Nancy
B.A.- III rd Year
Roll.No-2020

Life is a challenge, meet it.
Life is a gift, accept it.
Life is a sorrow, overcome it.
Life is a duty, perform it.
Life is a game, play it.
Life is a mystery, unfold it
Life is an opportunity,
avail it life is a journey, complete it.
Life is a promise, keep it
Life is love, enjoy it
Life is a struggle, face it
Life is a goal, you must achieve it
Life is a beauty, praise it.

अध्यापक संपादकीय

हिन्दी अनुभाग

सुनील कुमार
गेस्ट फ़ैक्लटी लेकचरर
राजनीति शास्त्र विभाग

साहित्य एवं भाषा समाज के अनमोल रत्न है। आज के समय, जब मनुष्य परंपरा एंवम् आधुनिकता के संघर्ष से त्रस्त है, साहित्य जीवन में महत्वपूर्ण भूमिका निभा सकता है। साहित्य, समाज एवं जीवन के हर पहलू को सार्थक रूप में प्रस्तुत करता है। मनुष्य धरती के किसी भी हिस्से और जीवन के किसी भी दौर में रहे, साहित्य जीवन को नित अलग – अलग पाठ सिखाता है।

इसी संदर्भ में छात्रकाल मनुष्य के जीवन की महत्वपूर्ण कड़ी है। जीवन की दशा और दिशा इस काल द्वारा निर्धारित होती है। एक शिक्षक का कर्तव्य है कि वह छात्र को साहित्य की ओर अग्रसर करे ताकि वह साहित्य की गुणवत्ता का सदुपयोग कर सके। हर वस्तु बहु – पक्षीय होती है, इसी प्रकार साहित्य के भी अनेक पक्ष होते हैं! शिक्षक की भूमिका में यह हमारा कर्तव्य है कि, भिन्न – भिन्न साहित्य एवं उसकी सच्चाई से छात्रों को अवगत कराया जाए।

हमारे समाज की नींव मौखिक परंपरा पर आधारित है, यह गुण हम सब के अंदर रचा बसा है। जिस कारण भावों को लिखित रूप में प्रस्तुत करने में हमें कठिनाई होती है। इस समस्या का समाधान अपनी भाषा का साहित्य पढ़ना एवं लिखना है। अपनी मातृ भाषा में हम अपने भावों को सरलता से प्रस्तुत कर सकते हैं। इस वर्ष की पत्रिका में प्रिय छात्रों द्वारा अपने विचारों और भावनाओं को लिखित रूप प्रदान किया गया है। पत्रिका के हिंदी भाग की खूबी छात्रों द्वारा दिल के करीब मौजूद भावों को व्यक्त करना है। इन रचनाओं द्वारा हम सीख सकते हैं कि आज का छात्र और युवा वर्ग क्या सोचता है? छात्रों के प्रयास को सम्मान करते हुए, मैं उनका आभार प्रकट करता हूँ।

विद्यार्थी सपांदकीय

परमिन्दर कौर
बी. ए. तृतीय वर्ष

छात्र, साहित्य और भाषा

विश्व के तेजी से प्रगति कर रहे सभी विकासशील देश, अंग्रेजी अपनाए बिना, निज भाषाओं के माध्यम से काम कर रहे हैं। भारत में स्थिति उल्टी है... यहाँ अंग्रेजी की जकड़ बढ़ रही है और भारतीय भाषाएं चपरासियों की भाषाएं हो चली हैं। इसका मुख्य कारण, हमारी भाषाओं का आपसी वैमनस्य! इसके निराकरण के लिए सार्थक प्रयास किए जाने चाहिए। सबसे महत्वपूर्ण कदम होगा दक्षिण भारत की चार भाषाओं को उत्तर भारत में मान्यता। साथ ही हिन्दी के पाठ्यक्रम में दूसरी उत्तर भारतीय भाषाओं और बोलियों की श्रेष्ठ रचनाएं जोड़ी जाएं ताकि छात्र इन भाषाओं को निकटता से परिचित हो। वे भाषाएं भी ऐसी ही नीति अपनाएँ।

अंग्रेजी एक अत्यंत महत्वपूर्ण भाषा है पर वाइसरायो के जमाने से चला आ रहा हमारा आंग्ल-पाठ्यक्रम विवेकशून्य और आत्मघाती है। हम अंग्रेजी ऐसे पढ़ाएँ जैसे किसी भी अन्य देश में एक विदेशी भाषा पढ़ाई जाती है।

भारत को अपने व्यापक पिछड़ेपन से यदि कभी उबरना है तो विभिन्न वर्गों की घोर असमानता को यदि कभी कम करनी है तो जरूरी होगा कि हम एक आम आदमी को उसी की भाषा में शिक्षा और शासन दे ... जैसा कि हर विकसित देश, समाज में होता है।

कहानी

जब खोने को कुछ नहीं

खुशदीप सिंह
बी. ए. द्वितीय

एक बार की बात है भवानीगढ़ नामक गाँव में एक नवल नाम का आदमी रहता था। उसका न तो अपना कोई घर था और ना रिश्तेदार। नवल के माता-पिता की मृत्यु तभी हो गई थी, जब वह 10 साल का था। जिन्हें चोरी करने आए कुछ डाकुओं ने बेरहमी से मार डाला था। तब से न किसी ने उसे प्यार दिया न सहारा। साथ ही वह अपने पेट भरने के लिए छोटा मोटा काम कर लेता था।

इतने कष्टों और मुश्किलों का सामना काने के बावजूद भी नवल का स्वभाव शान्त, निडर और खुश मिजाज था। नवल के स्वभाव और बातों में कुछ ऐसा जादू था जो दूसरों को अपनी ओर आकर्षित कर लेता। जब गाँव का कोई भी व्यक्ति उसे मिलता और पूछता की नवल तुम इतने दुःखी होते हुए भी अतने शान्त और खुश कैसे रहते हो, तो नवल जवाब में कहता, “जब खोने को कुछ नहीं, तो किस बात का दुःख है”।

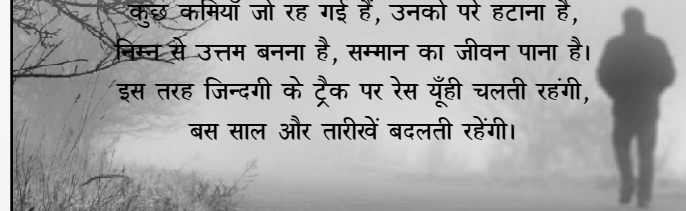
अब नवल एक लकड़हारे का काम करने लगा और एक किसान के कमरे में रहने लगा। कभी-2 नवल को अपने माता-पिता की मौत का दृश्य याद आ जाता था। जिसके बारे सोचकर वह उदास हो जाता।

एक दिन नवल ने अपने जीवन के गमों को भुलाने के लिए शराब पी ली और कुर्सी पर बैठा बुडबुडाने लगा। तभी अचानक कुछ चोर चारी करने के लिए नवल के कमरे में घुस आए। उन्होंने नवल को रस्सियों से बाँध दिया और कोई

कविता

जिन्दगी
की रेस

जिन्दगी के ट्रैक पर रेस यूँही चलती रहेगी,
बस साल और तारीखें बदलती रहेगी।
कुछ बीते समय ने सिखाया है, कुछ नया साल सिखाएगा,
सीखने का दौर भी ऐसे ही चलता जाएगा।
कुछ लक्ष्यों को पा लिया है, कुछ लक्ष्यों को पाना है,
आसमान में लगे उम्मीद के तारों को, तोड़ ज़मीन पर लाना है।
कुछ दाग हट गए हैं, कुछ दागों को हटाना है,
मुश्किलों को पार कर, हमें सच सामने लाना है।
कुछ रूठों को मना लिया, कुछ रूठों को मनाना है,
आपसी नफरत को खत्म कर, हमको प्यार बढ़ाना है।
हँसते रहना - हँसाते रहना, यही गीत अब गाना है,
हँसते - हँसते हमको जीवन सागर तर जाना है।
सुख कुछ पल का साथी है, दुःख का साथ पुराना है,
सुख है एक सपने की तरह, पर दुःख रूपी नींद ने रोज ही आना है।
कुछ कमियाँ जो रह गई हैं, उनको परे हटाना है,
बिम्ब से उत्तम बनना है, सम्मान का जीवन पाना है।
इस तरह जिन्दगी के ट्रैक पर रेस यूँही चलती रहेगी,
बस साल और तारीखें बदलती रहेगी।

कविता

स्वच्छ भारत
अभियान

स्वच्छ है सोच तो स्वच्छ समाज है,
स्वच्छ है जुबान तो स्वच्छ अल्फाज है,
स्वच्छ ही स्वच्छता का परिणाम है,
स्वच्छ भारत हमारा अभियान है।

स्वच्छ है मिट्टी तो स्वच्छ फसल है,
स्वच्छ है पीढ़ी तो स्वच्छ नस्ल है,
है साफ नदियाँ तो स्वच्छ पानी है,
साँसों से ही जिन्दगी की रवानी है
स्वच्छ ही स्वच्छता का परिणाम है
स्वच्छ भारत हमारा अभियान है।

स्वच्छ है प्रबन्ध तो स्वच्छ निकास है,
स्वच्छ है संसाधन तो स्वच्छ विकास है,
है खुशहाली तो स्वच्छ जहान है,
देश की सेवा ही असली बलिदान है,
स्वच्छ ही स्वच्छता का परिणाम है,
स्वच्छ भारत हमारा अभियान है।

स्वच्छ है रस्ता, तो स्वच्छ मजिल है,
स्वच्छ है लोग तो स्वच्छ महफिल है,
है स्वच्छ आत्मा तो स्वच्छ जिस्म है,
साहस कामयाबी की एक किस्म है,
स्वच्छ ही स्वच्छता का परिणाम है,
स्वच्छ भारत हमारा अभियान है।

स्वच्छ है मन तो स्वच्छ नज़र है,
स्वच्छ है दवा तो स्वच्छ असर है,
है स्वस्थ जन तो स्वच्छ देश है,
शौचालय बनवाना एक काम विशेष है,
स्वच्छ ही स्वच्छता का परिणाम है,
स्वच्छ भारत हमारा अभियान है।

स्वच्छ है ईंधन तो स्वच्छ भाप है,
स्वच्छ है पृथ्वी तो स्वच्छ आप है,
है सत्कर्म तो स्वच्छ मान है,
हमारा भारत बड़ा महान है,
स्वच्छ ही स्वच्छता का परिणाम है,
स्वच्छ भारत हमारा अभियान है।

समय
और मेहनत

“कहते हैं लोग कि समय बड़ा बलवान है;
आज हमारा तो कल तुम्हारा मेहमान है।।
पढ़ा है मैंने किताबों में;
और मम्मी - पापा ने भी यही बताया है।।
समय जो एक बार बीत गया;
लौटकर कभी ना आया है।।”

“ये समय भी बड़ा अजीब है;
जिंदगी में नये-नये मंजर दिखलाता है।।
कभी हँसाता है, तो कभी रलाता है;
जख्म भी देता है खुद,
और फिर खुद ही मरहम लगाता है।।”

“गरीबों को अमीर और,
अमीरों को गरीब बनाता है।।
ऊँचाइयों के शिखरों से;
धरती पर ले आता है।।
फैशन नहीं है, काम इसका;
फिर भी नये-2 लिबास पहन कर आता है।।
घमंड को चूर कर, साधारण इंसान बना जाता है।।”

“कई बार मैंने सोचा;
और खुद को विवादों में धिरा पाया।।
अंत विचार में यही कर पाया;
मेहनत की जिसने आजीवन;
सफल इंसान वही कहलाया।।”

“मेहनत ही तो चाबी है;
इस समय रुपी खजाने की।।
जो खोल पाया इस दरवाजे को;
अंत वही धनवान है।।
सक्षम है इंसान वो;
समय जिसका बलवान है।।
मेहनत की है जिसने समय पर;
अंत सफल वही इंसान है।।”

आओ एक काम आज मिलकर हम भी खाते है;
बहुत हुआ अवारापन, अब कुछ कर दिखलाते है।।
समय पर मेहनत कर, जिंदगी सफल बनाते है।।
लिखकर कुछ शब्द सार्थक उन्हें बनाते है;
यूँही तो नहीं हम “रोहित-खुश” कहलाते है।।

जिन्दगी के लिए
वक्त नहीं

गुरप्रीत कौर
बी. ए. तृतीय

हर खुशी है लोगों के दामन में,
पर हंसी के लिए वक्त नहीं....
दिन रात दोड़ती दुनिया में,
जिन्दगी के लिए ही वक्त नहीं।

माँ की लोरी का एहसास तो है,
पर माँ को माँ कहने का वक्त नहीं,
सारे रिश्ते तो हम मार चुके हैं,
अब उनहें दफनाने का भी वक्त नहीं।

सारे नाम मोबाईल में हैं,
पर दोस्ती के लिए वक्त नहीं,
गैरों की क्या बात करें,
जब अपनों के लिए भी वक्त नहीं।

आँखों में है नींद बड़ी,
पर सोने का वक्त नहीं,
दिल है गमों से भरा हुआ,
पर रोने का भी वक्त नहीं।

पैसों की दौड़ में ऐसे दौड़े,
कि थकने का भी वक्त नहीं,
पराये एहसानों की क्या कद्र करें,
जब अपने सपनों के लिए वक्त नहीं।

तू ही बता ऐ जिन्दगी,
इस जिन्दगी का क्या हांगा,
कि हर पल मरने वालों का,
जीने के लिए भी वक्त नहीं।

कविता

पाठशाला के दिन

सोनू कुमार
बी. ए. प्रथम

पाठशाला में जाकर पढ़ते तो वो दिन काम भी आते, आ गई परीक्षा अब है हम पढ़-पढ़ थक जाते। अध्यापक जब कहते थे तुम सब पढ़लो बेटा, माँ कहती थी पाठशाला का काम करलो बेटा तब थे हम रोज़ नए-नए खेल बनाते, शाम को नहीं रात को थे घर पर आते। पाठशाला में जाकर पढ़ते तो वो दिन काम भी आते, आ गई परीक्षा अब है हम पढ़-पढ़ थक जाते। काम पूरा न होने पर अध्यापक से डरते थे हम, वो उस वक्त लगते थे जैसे डंडा लेकर खड़े है यम। फिर सोचते थे काश इस काम को हम पूरा कर पाते, काम पूरा करते तो आज ये डांट न खाते। पाठशाला में जाकर पढ़ते तो वो दिन काम भी आते, आ गई परीक्षा अब है हम पढ़-पढ़ थक जाते। जब घंटी लुक-छिप सब थे हम टाला करते, तब पकड़े जाने पर डडे हमे थे खाने पडते। डडे खाकर फिर हम थे कक्षा में जाते, सोचते थे काश अध्यापक को हम कुछ कह पाते। पाठशाला में जाकर पढ़ते तो वो दिन काम भी आते, आ गई परीक्षा अब है हम पढ़-पढ़ थक जाते। मित्र आते थे अवल या कोई ईनाम थे लाते, क्या बनोगे तुम कह उसकी थी खिल्ली उड़ाने। माता-पिता के साथ जब थे परिणाम पता करने जाते, कम अंक आने पर सोचते काश अच्छे से हम पढ़ पाते। पाठशाला में जाकर पढ़ते तो वो दिन काम भी आते, आ गई परीक्षा अब है हम पढ़-पढ़ थक जाते। अच्छे अंक आने पर सबका थे प्यार पाते, सबका प्यार पाकर सोचते थे काश हम इससे अच्छा कर पाते। पाठशाला छोड़ने की बात पर सब की आँखों में आँसू आते, पाठशाला से ही तो सीखे हम कैसे हैं जिन्दगी बनाते! पाठशाला में जाकर पढ़ते तो वो दिन काम भी आते, आ गई परीक्षा अब है हम पढ़-पढ़ थक जाते।

* तमाम राष्ट्रीय-अंतर्राष्ट्रीय समस्याओं के बीच मेरी छोटी सी स्थानीय समस्या, सारी रात गुजर जाती है इसी कशमकश में ये हवा कहाँ से घुस जाती है रजाई में।

* संता जंगल से होकर गुजर रहा था सामने पेड़ पर लटकते साँप को देखकर रुक गया और साँप को पकड़कर बोला सिर्फ लटकने से कुछ नहीं होगा मम्मी को बोलो कॉम्प्लान पिलाए।

* संता..... को दो बम मिले बंता - चल पुलिस का देकर आते है संता - अगर कोई बम रास्ते में फट गया तो? बंता - झूठ बोल देगे कि एक ही मिला था।

इन्सान - भगवान

शालिनी ठाकुर
बी. ए. तृतीय

“एक इन्सान” बनाया भगवान ने, उसे हर काम करने के काबिल बनाया भगवान ने, इस इन्सान को धरम-जात में बाँटा इन्सान ने, फिर क्यों बदनाम है तू भगवान, भगवान तूने बनाया एक इन्सान अच्छा बुरा अपने करम से इन्सान, फिर क्यों बदनाम है तू भगवान “भगवान तूने बनाया इक इन्सान, इस इन्सान ने बनाए लाख भगवान” “भगवान तूने बनाया प्यार से इन्सान, पर इन्सान ने बनाया घमंड, गरूर का आसमान”

चुटकले

अमनप्रीत कौर
बी. काम (आन.)

* शादी और सगाई के बीच कुछ दिनों का अंतराल क्यों रखा जाता है? ताकि कोई यह न कह सके कि “मुझे हादसे से बचने का मौका नहीं दिया गया।”

* बड़ी बेवफा हो जाती है गालिब, ये घड़ी भी सर्दियों में, 5 मिनट सोने की सोचो तो, 30 मिनट आगे बढ़ जाती है।

* छोटा सा हार्ट-अटैक तो तब आ जाता है ..... जब कोई कहता है। तुम्हारे बारे में कुछ पता चला है।

* हमारे भारत में खाने के पहले हाथ धोना जरूरी नहीं समझते..... मगर..... खाने के बाद अच्छी तरह से धोते है ताकि मोबाइल पर दाग न लगे।

माँ की ममता

माँ की ममता, माँ की ममता। भला क्या होती है माँ की ममता? बच्चे को जन्म देती है, पाल पोस बढ़ा करती है। बच्चों को जो प्यार करे, बिन बच्चे हरपल मरे। वो होती है माँ की ममता, माँ की ममता, माँ की ममता। भला क्या होती है माँ की ममता? बेटा जब बड़ा को जाए, माँ अपनी को बहुत सताए, माँ फिर भी उसे जो लाड़ लडाए। वो होती है माँ की ममता माँ की ममता, माँ की ममता। भला क्या होती है माँ की ममता? हम स्कूल से थक घर पर आये, माँ पर हम जो रोब चलाए, हमारे उस रोब को सहन करें जो, वो होती है माँ की ममता, माँ की ममता, माँ की ममता। भला क्या होती है माँ की ममता? जब बेटे की शादी हो जाए, बहु सास पर हुकूम चलाए, माँ सहन जो करती जाए, वो होती है माँ की ममता, माँ की ममता, माँ की ममता। भला क्या होती है माँ की ममता? कष्ट में हों जब हम पड़े, साथ रहे वो हमारे खड़े। चीख निकलते ही हमारी, वो तभी जो रो पड़े। वो होती है माँ की ममता, माँ की ममता, माँ की ममता। भला क्या होती है माँ की ममता? जब तक माँ की साँस चले, तब तक बच्चों को प्यार करें। हर साँस में हमें प्यार करे जो, वो होती है माँ की ममता, माँ की ममता, माँ की ममता। ‘बरोका’ क्या होती है माँ की ममता?

जिंदगी

जुली
बी. ए. प्रथम

कभी हंस कर कभी रोकर गुजरती है जिंदगी खुशी गम की हर हद से, गुजरती है जिंदगी मुश्किल सफर भी कट जाता है, उम्मीद से। मंजिल पर पहुँच कर भी तरसती है जिंदगी गर्दिश में साथ छोड़ जाते हैं। अपने भी। हर लम्हा लगती है तक, दुश्वार है जिंदगी। पाकर खोना, खोकर पाना सिलसिला सदा से। हर रात का अंजाम, आफताब है जिंदगी।

“मैं” अकेला हूँ, “मैं” सबके समक्ष हूँ। “हम” “मैं” कही छिप जाता हूँ, “मैं” सबके साथ “हम” में बदल जाता हूँ। “हम” में “मैं” दुःख को भूल जाता हूँ। “मैं” सिर्फ “मैं” हूँ, मेरा अभिमान, मेरा दुःख, मेरा अकेलापन साथ लाता हूँ। पर, “हम” में “मैं” परिवार, मित्र, रिश्तेदार सबको साथ जाता हूँ। “मैं” अकेला दुनिया में आता हूँ। “हम” में “मैं” सबके सुख की वजह बन जाता हूँ। “मैं” अकेला इस दुनिया में आता हूँ। “हम” में “मैं” घुल-मिल जाता हूँ। फिर एक दिन “मैं” दुनिया से अकेले चला जाता हूँ। “हम” के दुख की वजह बन जाता हूँ। “मैं” जिन्दगी हूँ। मेरा सच “हम” है।

शालिनी ठाकुर
बी. ए. तृतीय

बदली बेटी की कहानी

सोनू कुमार, बी. ए. प्रथम

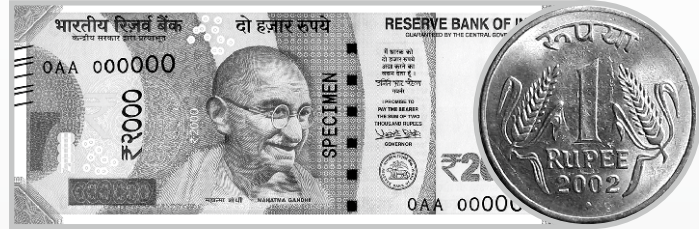
बेटी थी तेरे जीवन की पहले ये कहानी, गोद भरी दुःखों से आँखों में था पानी। तुझसे ही तो जन्म लेते थे राजा-रानी, फिर भी क्यों तुम्हें करते थे अपमानित। एक महान स्त्री ने थी हाथ में तलवार थामी, तुम भी बन जाओगी कभी झाँसी की रानी। जब होता था बेटा तो सब थे ढोल बजाते, बेटी होने पर भला क्यों थे मातुम छाते। पिता कहते थे बेटे को तुम पढ़ने जाओ, माँ कहती थी बेटी तुम घर में हाथ बाँटाओ। बेटा करता था, हर काम में अपनी मनमानी, बेटी करती थी तो बंद होता था खाना पानी। पर आज बदल गई है यह कहानी, सबको मिलता है हक हो बेटा या बेटिया रानी। आज की बेटियों ने है सारी दुनिया थामी, अब ये बन गई है झाँसी की रानी। हो बेटा या बेटी सब हैं ढोल बजाते, दोनों के जन्म पर अब है जश्न मनाते। माँ कहती है तुम दानों पढ़ने जाओ, पिता कहते हैं पढ़ लिख मेरा नाम बनाओ। अभी जाना है बेटियों ने क्या है असली जिन्दगानी, यह बेटी की कहानी बयां बरोका की जुबानी।

मैं और हम

कहानी

कौन छोटा कौन बड़ा

एक आदमी की जेब में दो हजार का नोट और एक रुपए का सिक्का था। दोनों इकट्ठे हुए सिक्का तो दो हजार के नोट की तरफ एक टक देखे जा रहा था।

नोट ने पूछा ऐसे क्या देखे जा रहे हो? सिक्के ने जवाब दिया, आप जैसी मूल्यवान हस्ती को देखने की बड़ी इच्छा थी, मेरा सपना सच हुआ तो फूला नहीं समा रहा हूँ। अब तक तो आप कितना ही घूम चुके होंगे आप, आपका मूल्य तो मेरे से दो हजार गुणा ज्यादा है तो कितने लोगों के काम आए होंगे आप।

दुखी होते हुए नोट ने जवाब दिया, तू जो सोच रहा है ऐसा कुछ नहीं है मेरे भाई। मैं एक बहुत ही बड़े उद्योगपति के कब्जे में था। उसकी तिजोरी में बंद था। वह टैक्स चोरी में फंसा तो मैं बाहर आया। मुझे लगा कि अब मुझे मुक्ति मिली पर, उसने मुझे रिश्वत के रूप में मुझे अधिकारी के हाथ में रख दिया और फिर अधिकारी ने मुझे बैंक के लॉकर में डाल दिया।

वहाँ तो जैसे मेरा दम ही घुट गया। बस कुछ दिन पहले वहाँ से निकल कर इंसान की जेब में ही आया हूँ तेरे साथ। सच कहूँ तो मेरा जीवन जल में ही बीता है। तुम अपनी सुनाओं।

सिक्के ने कहा, “अरे दोस्त! मैं क्या बताऊँ मैं तो बहुत ही घूमा। कभी भिखरी के पास जाकर उसकी मदद की, कभी बच्चे के पास पहुँच कर उसे चाकलेट दिलवाई। पवित्र तीर्थ स्थान भी देखें। भगवान के चरण छू कर भी आया। जब भक्त मुझे उसके चरणों में रख दिया करते, कभी आरती को थाली में और कभी अल्लाह की चादर पर रख देते।

यह सुनते ही नोट की आंखे भर आईं। अर्थात् हम कितने बड़े है उससे ज्यादा यह जरूरी है कि हम कितने उपयोगी हैं। बड़े है उपयोगी नहीं तो क्या फायदा? छोटे हैं उपयोगी हैं वही तो असली मायने में बड़े है।

सुमन लता
बी. ए.

बेटा-बेटी सभी पढ़ेंगे

- परमिंदर कौर, बी.ए. तृतीय वर्ष

नानी वाली कथा-कहानी, अब के जग में हुई पुरानी।
बेटी-युग के नए दौर की, आओ लिख ले नई कहानी।

बेटी-युग में बेटा-बेटी,
सभी पढ़ेंगे, सभी बढ़ेंगे।
फौलादी ले नेक इरादे,
खुद अपना इतिहास गढ़ेंगे।

देश पढ़ेंगे, देश बढ़ेंगे, दौड़ेंगी अबए तरुण जवानी।
बेटी-युग के नए दौर की, आओ लिख ले नई कहानी।

बेटा शिक्षित, आधी शिक्षा,
बेटी शिक्षित पूरी शिक्षा
हमने सोचा, मनन करो तुम
सोचो समझो करो समीक्षा।

सारा जग शिक्षामय करना, हमने सोचा मन में ठानी।
बेटी-युग के नए दौर की, आओ लिख ले नई कहानी।

अब कोई ना अनपढ़ होगा।
सबके हाथों में पुस्तक होगी।
ज्ञान-गंगा की पावन धारा,
सबके आँगन तक पहुँचेगी।

पुस्तक और पैस की शक्ति, जगजाहिर जानी पहचानी
बेटी-युग के नए दौर की, आओ लिख ले नई कहानी।

बेटी युग समान-पर्व है,
ज्ञान का पर्व है, दान पर्व है।
सब सबका सम्मान करे तो,
जीवन का उत्थान-पर्व है।

सोने की चिड़िया बोली है, बेटी युग की हवा सुहानी।
बेटी-युग के नए दौर की, आओ लिख ले नई कहानी।

समय का चोर

राहुल क्लास में

हमेशा पहले स्थान

पर आता था इस बार

फिर राहुल ही कक्षा में अक्वल

आया तो श्याम ने राहुल से पूछ ही लिया।

श्याम : एक बात बताओ राहुल।

राहुल : पूछो।

श्याम : पढ़ाई तो हम भी करते हैं फिर तुम कक्षा में कैसे पहले स्थान पर आ जाते हो?

राहुल : इसका एक रहस्य है।

श्याम : क्या?

राहुल : अगर मैंने रहस्य बताया तो जो मैं कहूँगा तुम्हें वो करना होगा।

श्याम : हाँ मैं करूँगा आखिर मैं भी तो कक्षा में पहले स्थान पर आना चाहता हूँ।

राहुल : तो सुन यह रहस्य। मैं हमेशा समय के चोरों से सावधान रहता हूँ।

श्याम : समय के चोर? मैंने रूपये, गहने का चोर तो सुना है, मगर यह समय का चोर कौन है।

राहुल : ये सब से खतरनाक चोर है, दूसरे चोर तो पकड़े जा सकते है मगर यह तो पकड़ में भी नहीं आता।

श्याम : ये क्या पहेली है? सीधा-सीधा समझाओ।

राहुल : उधर देख गोपाल को वह क्या कर रहा है?

श्याम : वह एक घंटे से मोबाईल पर चिपका है।

राहुल : सोच यदि वह एक घंटा मोबाईल न चलाता और पढ़ लेता उसे कुछ ज्ञान मिलता मगर उसके मोबाईल ने उसकी पढ़ाई का एक घंटा चोरी कर लिया। और तुम ये तो जानते ही हो कि गुजरा समय कभी नहीं लौटता।

श्याम : ओहा, अब समझा!

राहुल : क्या समझे!

श्याम : यही कि यदि मुझे अच्छे अंक लेने है तो समय के चोरों जैसे मोबाईल, टी. वी., मित्रों के साथ गपशप करना आदि से सावधान रहना होगा।

राहुल : शाबाश!

जो लोग समय का सम्मान नहीं करते, तो समय भी उनका सम्मान नहीं करता।

मेनका - बी. ए. द्वितीय

कोमल रानी
बी. ए. तृतीय

सबसे बड़ा धन बेटी और वन।।

माता पिता की पहचान है बेटी,

देश का स्वाभिमान है बेटी।

बेटी बचाओ, सृष्टि बचाओ।

बेटी को मत समझो भार,

जीवन का है ये आधार।

21वीं सदी आई है,

बेटियों का दौर है लायी।।

बेटा अंश है तो बेटी वंश है!

बेटा आन है तो बेटी शान है।।

मिथी की खुशबू-सी होती है बेटियां,

घर की राजदार होती हैं बेटियां

बचपन है बेटियां, जवानी हैं बेटियां

सत्यम्-शिवम् सुंदरम सी होती हैं बेटियां

फिर क्यों ना बाँटे खुशियां जब होती हैं बेटियां?

एक नहीं दो वंश चलाती है बेटियाँ,

फिर क्यों गर्भ में ही मार दी जाती हैं बेटियाँ?

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ

ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਦੀਪ 2017-18

'ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਦੀਪ' ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਫਾਰਮ- IV (ਨਿਯਮ-8)

1. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸਥਾਨ : ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ।
2. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਾਲ : ਸਲਾਨਾ (ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ 2017-18)
3. ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰੋ. ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ
ਨਾਗਰਿਕਤਾ : ਭਾਰਤੀ
ਪਤਾ : ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ।
4. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ : ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ (ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ)
ਨਾਗਰਿਕਤਾ : ਭਾਰਤੀ
ਪਤਾ : ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ।
5. ਛਾਪਕ : ਐਡਰੋਇਟ ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ, ਸੈਕਟਰ 30-ਸੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
6. ਮਾਲਕ : ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ (ਅਹੁਦੇ ਵਜੋਂ), ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ।

ਮੈਂ, ਪ੍ਰਿੰ. ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ, ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵੇਰਵਾ ਮੇਰੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੈ।

(ਸਹੀ)

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ।

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ

ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ

ਅਧਿਆਪਕ ਸੰਪਾਦਕ (ਬੈਠੇ) : ਪ੍ਰੋ. ਰਵਿੰਦਰਜੀਤ, ਡਾ. ਪੂਜਾ ਭੰਡਾਰੀ, ਪ੍ਰੋ. ਸਵਿਤਾ ਗੁਪਤਾ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ,
ਪ੍ਰੋ. ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ (ਖੜ੍ਹੇ) : ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਠਾਕੁਰ, ਪਰਸਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਰਾਜਦੀਪ ਕੌਰ

ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ

ਸਰਪ੍ਰਸਤ
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਧਨਾ ਸੰਗਰ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ :
ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਗ ਸੰਪਾਦਕ :
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਹਿੰਦੀ ਅਨੁਭਾਗ ਸੰਪਾਦਕ :
ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ

English Section Editor :
Associate Professor Savita Gupta

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ :
ਰਾਜਦੀਪ ਕੌਰ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ :
ਪਰਸਿੰਦਰ ਕੌਰ

Student Editor :
Shalini Gupta

ਗੁਰਾਰ

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ (ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ) (An Accredited Institution with B+ Grade by NAAC)
Website : www.gcdetrabassii.com